

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 21

Lýsingarprísur fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardag 27. mai 1950

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,50 + porto um fjórðingsárið

24 Arg.

900-ára hátíð og ráðhúsvígslan í Oslo...

Oslo býar 900-ára hátíð varð ein oförur tilburður, eitt sersýn av hátíð og veitslu, av list og vakurleika, sum aldri verður at ganga luttakarunum úr minni. 4 samfullar dagar vardi veitslan, frá tí fólk tann fyrsta morgunin kom saman í tí gamla Oslo, Harald Harðráði »lat byggja ein keypstað«, við upplating av Oslo dómkirkju, sum nú var ómetaliga fint uppskrídd, vígslu av tí stórlatna ráðhúsinum og gildi á Akershus slotti, og líka til veitslan munnaði út í tí, at ungdomurin heiðraði dagin og frælsið: Tær tiggjutúsundtals barnahendur íð veitraðu við sínum smáu flögnum í 17. maiskrúgonguni hjá bornunum.

Vikuna undan hátíðini høvdu vit heilt ókenda summarlýðku hesa ársins tíð at vera, ein lýðka sum skjótt lat býin í tað yndisligasta veitsluskruð av leyvi og blómum, vakrari og meir hugtakandi enn prýði mannað kundt gjørt. So komu hátíðardagarnir við svaligari veðri, men framvegis við sól.

Tann fyrsti dagurin var vígdur »gamla Oslo« úti í »Minneparken«, í »Gamlebyen«, har staðurin fyrst varð bygður, har ein enn grevur fram úr jörðini leivdir av teim elstu kirkjunum og klostrum, har hittust býarstýrið og teir fremmandu gestirnir fyrri at heiðra tann, ið fyrstur bygdi staðin. Krúnprinsurin var hjástaddur. Aftan á hesa hátíðarhending, varð »Vår Frelses Kirke« uppافتur latin og fekk navn ið »Oslo Domkirke«. Henda kirkjan hevði staðið stongd eina tíð frammanundan av uppskríðingararbeidum, ið vóru í gongd. Nú var hon vorðin so ovurvökur at fólk undraðust. Dagurin varð endaður við samkomu á »Folkemuseet« har framsýningin »Daglig liv i Oslo fra reformationen til 1950« varð upplatin.

Ráðhúsið nútíðar Noregs mætasta listaverk.

Hövuðshátíðarhaldið var upplatingin av »Oslo Rådhus«, hetta stórflingna byggverk, ið er ein gáva frá býnum til seg sjálvan og til landið á 900-áraðegnum.

Í 125 ár hevði býarfyrstæði umhugsad at reisa eitt hábaersligt ráðhús men ikki fyrr enn mitt undir fyrra heimsbardaga varð samtykt at seta tilætlanina í verk. Tá hevði tann fyrrverandi býarstjórin hægstarættsskatturur Hieronymus Heyerdahl, sum í dag við fullum rætti verður róptur »ráðhusets fare i allari

stillheit savnað saman yvir eina millión krónur til endamálið. Eini tey fyrstu og rúmiskastu, ið tóku undir, vóru koningur og drottning.

Frammanundan lá bert ein ótrivaligur riðil av sethúsum har, sum ráðhúsið nú liggur, við smáum træhúsum kroyst inn í hvørt annað og trongum túnum og skákum. Hetta kundi kanska uppá seg verða nokso romantiskt, men hóast tað mátti ein siga, at hetta stóð sum eitt sár á býarandlitinum frá sjónum og havnini at síggja, frá tí síðuni har sjófartráðurin Oslo nettupp skuldi vísa sít veitslublíðasta andlit.

Uprunaliga var ætlanin at ráðhúsið skuldi verða liðugt til 1924, tá ið »Kristiania« býurin hjá Kristjani 4. helt 300-áraveitslu, so lætt skuldi tað ikki ganga. Ringar fíggjarvárnir aftan á heimsbardagan gjordu at ráðhúsbyggingin mátti bíða. Men tann 4. september 1931 kom tað so vitt, at grundarsteinurin varð lagdur niður. Og upp igjøgnum trítiárini kom byggverkið so lagt, at ein hópur av skrivstovum kundu flytast har. So kom Týskurin, og alt stöggaði meir og minni til aftan á frígeringina. Tá kom gongd á aftur. Samstundis, sum ráðhúsið reistist, varð tann gamli húsariðilin niðurrivin og nýggir nýmótans keypmannsgarðar reistir aftur í staðin, so nú er gamla, romantiska »Vika« umskapað til eitt nýmótans býarmiðdepil.

Uttan er ráðhúsið merkt av nútíðar einfaldastili, men tað velduga mittkutid millum tey bæði tættvaksnu tornini, ið ikki eru spír, men heldur skrivstovuudrangar, kann húsið virka tungt og niðurfert, og nógv var kjakað um hetta, meðan byggingin fór

fram. Nú húsið í dag stendur liðugt við skulpturum, sum bróta teir stóru flatarnar, við parkútergerð móti »Solplassen« og við »Honnorbryggen« og fjórðinum fyri framman seg er øll atfinning tagnað.

Og kortini — hóast húsið er stórlatið og væleydnað uttan — er tað tó ikki fyrr enn tú kemur inn, tú hittur ta stórflingna listarligu uppskríðingina, at tú fær kenslu av hvat Oslo Rådhus er. Ein av teim nógvu útlendsku listkønu, sum í hesum døgum er komin til Oslo fyri at skriva um ráðhúslitirnar, hevur rópt ráðhúsið ta stórsta og mest hugtakandi savn av dekorativum listaverki síðani renesansuna. Undirskrivaði er ikki fullkønur at meta hesi orð, men eitt er í hvussu er avgjört: Kenslan av vakurleika er ógloymandi. Og ein kann siga eitt afturat: Eingin má hereftir koma til Oslo uttan at fara og síggja listin á ráðhúsinum. Tað hevði verið sum at fingið boðið eina sjáldsama gávu og ikki tikið við henni. Ár eftir ár hava Noregs fremstu, myndandi listarmenn arbeitt við hesum tiltaki. Í stórbærum offurvilja hevur Oslo kommuna givið hesum listafólki sum so góð arbeiðskor sum slík sjáldan fáa tað. Tað er ikki gjørligt at nevna øll, men lat meg tó nevna nokur növn: Alfred Seland, Dagfinn Werenskiöld, Nic. Schiøll (hvørs miðstavar í hövuðsportrinum við evni frá Sjúrdi Fafnirsbana Føroyingurin vil dvølja við fyrst og fremst) Joseph Grimeland, Nils Flakstad, Alf Rolfsen, Reidar Aulie, Per Palle Storm, Karl Högberg, Per Hurum, Ulrikke Greve, Axel Revold, Edvard Munch, Villi Midelfart, Agnes Hjorth, Per Krogh, Aage Storstein, Anne Grindalen, Henrik Sørensen. Hesir og enn fleir listamenn hava víðvirkað og gjørt sít besta, til uppskríðan av tí listatempli, sum ráðhúsið er vorid. Far til Oslo og hygg sjálvur. Eingin verður nakrantíð at yrða seg eftir tí.

Tað var ein mektigur stemningur í tí stóru höllini, tá ið ráð-

húsið varð alment upplatið tann 15. mei. Yvir 1000 gestir við kongafamiljuni, ríkisstjórnini og teim fremmandu gestunum á odda var tilstaðar. Henrik Sørensens veldugi málningur uppá 31x13 metur av fólkinum í arbeiði og hátíð, filharmonisk selskaps orkester og 200 sangarar, ið heiðraðu »vár egen by«, alt fleyt saman til eina hátíð, sum fall yvir hvønn einasta ov okkum sum hjástodd vóru, og festi seg í okkum til eitt ríkt og rárt minni. Kongur talaði, eisini býarstjórin, Halvdan Stokke talaði, og faðirin at ráðhúsinum tann 83 ári, gamli advokat Heyerdahl og við »Ja vi elsker«, sungið av hesu túsundtals samkomu varð Oslo Rådhus vígt.

Aftan á vígsluna vóru teir bodnu gestirnir frá útlandinum til morgunmat á Akershus slotti, í »Kristian IV.s sale«. Væl hava nógvir býir slott at vísa fram við prýðiligari útgerð, dýrari innbúgv, ríkari list, enn gamla Akershus, men inni í tess lágu sølum millum teir meturtjúkku hvíttalkalkaðu veggirnar ráddi eitt sinnislag, sum vísti, at nú hevði Oslo býur knýtt bondini millum tað gamla og tað nýggja, millum býarinnar nýggja ráðhús og landsins gamla slott.

Tríðja dagin, týsdagin, rættu gestirnir býnum gávurnar á einum eykaveitslufundi í býarstýrinum.

Undirdýktir av »blitzljósum« frá blaðmonnum úr øllum londum og í einum ljósfløyma frá filmsmonnum trinu gestirnir í fylking inn í býráðssalin. Fyrst kom stortingsumboðsmaðurin Natvig Petersen, ið rætti býarstjóranum tað norska flaggi í silki sum gáva til býin frá Stórtinginum.

Ikki minst áhugi var fyri Kjaran Mohr í føroyskum klæðum. Hann tosaði fyrst á føroyskum og síðani á norskum og frambar Tórshavnar gávu til Oslo. Um morgunin tann síðsta dagin, 17. mei, gleið býar- og ráðhúshátíðin yvir í Noregs nationaldag, tann fest sum einki land á foldum hevur makan til, tá tað eru landsins óvitar, sum sermerkja dagin, har tað ikki er tanks, pansarvagnar og stálhjálmar, men glæð barnaandlit, ið eru dagsins mynd.

Svesto.